

Viering honderd jaar Algemeen Kiesrecht

Toespraak door de Voorzitter van de Tweede Kamer, Khadija Arib

17 mei 2019 - Ridderzaal

Dames en heren,

In het bijzonder Zijne Majesteit de Koning en Hare

Majesteit de Koningin,

En natuurlijk alle mensen uit het hele land die vandaag
hiernaartoe zijn gekomen,

Meneer Van de Boom haalde in 1918 de krant.

Hij was een oud-militair en mocht voor het eerst in zijn
leven stemmen.

Een lift per rijtuig sloeg hij af.

Hij wilde te voet naar de stembus, om te ervaren en te
voelen hoe belangrijk het is om te stemmen.

Meneer Van de Boom was honderd-en-één jaar oud.

Het verhaal van de heer Van de Boom laat zien hoe bijzonder en emotioneel het voor mensen was, om te mogen stemmen.

Het algemeen kiesrecht is niet zonder slag of stoot tot stand gekomen, en moest stap voor stap worden bevochten.

Eerst mochten alleen rijke mannen die genoeg belasting betaalden stemmen.

Later werd het stemrecht uitgebreid naar mannen die 'kentekenen van maatschappelijke welstand of geschiktheid' hadden.

Ze moesten bijvoorbeeld hun huur kunnen betalen en kunnen lezen en schrijven.

Deze voorwaarden leidden aan het einde van de 19^e eeuw tot veel protest.

Het broeide in het hele land.

Ook hier aan het Binnenhof werd strijd gevoerd.

Er werden honderdduizenden handtekeningen verzameld, en op Prinsjesdag 1911 en 1912 werd er door duizenden mensen gedemonstreerd.

Het heeft ertoe geleid dat in 1917 het algemeen kiesrecht voor mannen werd ingevoerd.

Ik hoor u al denken: 'Hadden we dan niet in 2017 al een feestje moeten hebben?'

Nee, het algemeen kiesrecht ging alleen over mannen. Vrouwen kregen wel passief kiesrecht, maar mochten zelf niet stemmen.

Op 3 juli 1918 werd Suze Groeneweg voor de Sociaal Democratische Arbeiderspartij (de SDAP) als eerste vrouwelijke Kamerlid in het parlement gekozen. Zij was toen de enige vrouw tussen 99 mannen.

De weg *naar* en de strijd *voor* het vrouwenkiesrecht begon in 1883, met Aletta Jacobs als boegbeeld – zoals we net al konden zien.

Maar uiteindelijk werd de strijd voor het Algemeen Kiesrecht voor mannen en vrouwen beslecht dankzij een wetsvoorstel van Henri Marchant, dat op 9 mei 1919 door een Kamermeerderheid werd aangenomen.

In dit verband wil ik uit een brief die ik onlangs kreeg van mevrouw Loes Prien-Kruik citeren.

Zij schreef mij:

“Mijn opoe uit 1859 en mijn moeder uit 1902 waren alle twee vrouwen die voor het vrouwenkiesrecht waren.

Mijn opoe werd bij de eerste keer dat vrouwen mochten stemmen weggeroepen van een stemhokje omdat ze ging uitleggen op wie ze moesten stemmen!

Mijn moeder was trots op Suze Groeneweg.

Zij had het geweldig gevonden dat er onlangs een borstbeeld is onthuld.

Omdat zij het niet kunnen vertellen, doe ik het voor hen.”

En vandaag vieren we honderd jaar Algemeen Kiesrecht voor mannen en vrouwen.

Omdat het sindsdien voor alle Nederlanders mogelijk is om je stem uit te brengen.

Of je man of vrouw bent, wel of niet kunt schrijven, wel of niet beschikt over 'kentekenen van maatschappelijke welstand of geschiktheid'.

Afkomstig uit een land waar dictatuur heerste, kan ik me niet herinneren dat mijn ouders ooit hebben gestemd.

Ze konden niet lezen en schrijven, maar één ding wisten ze zeker: er was geen democratie, en daardoor konden ze niet in alle vrijheid stemmen.

Ik behoor zelf niet tot de 'rijke mannen' die als eersten mochten stemmen, maar ik sta vandaag hier.

In een Nederland waar je trots op kunt zijn, en erop kunt vertrouwen dat je zelf kunt bepalen wie jou vertegenwoordigt in de Tweede Kamer, in de gemeenteraad, Provinciale Staten en het Europees Parlement.

We realiseren ons niet altijd hoe bijzonder dat is.

En dat is een verworvenheid in zichzelf: dat wij het zo vanzelfsprekend vinden.

Het feest van honderd jaar Kiesrecht, een feest voor alle Nederlanders, vieren we samen met onze Koning en Koningin - die vandaag ook nog jarig is! - hier in de Ridderzaal.

Waar ieder jaar met Prinsjesdag de Troonrede wordt uitgesproken die, dankzij Suze Groeneweg, begint met 'Leden der Staten Generaal' in plaats van 'Mijne heren'.

En waar de geest waart van vrijheid, van verscheidenheid en van verdraagzaamheid.

Waarden die het DNA van ons land vormen en de pijlers zijn van onze democratie.

Vaak wordt gezegd dat het politieke landschap in Nederland versplinterd is en dat we ons daar zorgen over moeten maken.

Ik zeg: wees blij.

Wees blij dat we in een land wonen waar verscheidenheid in de Tweede Kamer tot uiting komt. Waar iedere stem even zwaar telt en iedereen is vertegenwoordigd, zodat er veel verschillende geluiden klinken in ons parlement.

Of je nu twee zetels hebt, tien of dertig; elke volksvertegenwoordiger heeft de ruimte en de vrijheid om voor zijn of haar kiezers op te komen.

Dat is niet overal zo, en het maakt de besluitvorming er niet makkelijker op - en het leven van een Kamervoorzitter al helemaal niet.

Maar het past bij Nederland, een samengesteld land dat vanwege zijn handelspositie en strijd tegen het water altijd heeft gezocht naar samenwerking en compromissen.

Voor mij is dat de kern van de viering vandaag.

Natuurlijk blikken we terug.

We staan stil bij de strijd die voor het Algemeen

Kiesrecht is gevoerd.

Maar we kijken ook vooruit - vieren vooral de betekenis ervan.

En die gaat nog zeker honderd jaar mee.

Namelijk dat je de kans krijgt om mee te doen.

Dat je betrokken bent bij wat er gebeurt.

Dat je jezelf in alle toonaarden kunt uitspreken.

Letterlijk een stem hebt in hoe ons land wordt bestuurd.

En dat al die stemmen samen, voor grote veranderingen kunnen zorgen.